

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філософський факультет
Кафедра історії філософії

«Затверджено»

Вченою радою філософського факультету
протокол № 281/7 від «30» серпня 2023 року

Голова Вченої ради _____ Л. В. Рижак

ПРОГРАМА

**для вступних випробувань в аспірантуру
з галузі знань 03 – Гуманітарні науки
зі спеціальності 033 – Філософія
спеціалізації «Історія філософії»**

Програму уклали:

- завідувач кафедри історії філософії, д-р філос. наук, доц. А. Й. Дахній
- професор кафедри історії філософії, д-р філос. наук, проф. А. С. Синиця

Анотація

У процесі формування змісту цієї програми насамперед враховано, що вступник до аспірантури має бути добре обізнаним з природою історико-філософських досліджень, їхнім предметом і методологією та мати ґрунтовні знання з історії філософії Античності, Середньовіччя і Ренесансу, доби Просвітництва, української філософії та новітньої філософії в обсязі освітньої програми «Філософія» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 033 – Філософія галузі знань 03 – Гуманітарні науки. Програма складена відповідно до змісту історико-філософської складової силабусів дисциплін, що їх викладають студентам філософського факультету Львівського національного університету імені Івана Франка, що здобувають кваліфікацію магістра філософії.

Програма містить коротку анотацію основних тем, через призму яких викладено історію філософії, перелік питань до вступного іспиту в аспірантуру, а також рекомендовану літературу. Наведена для підготовки рекомендована література сформована з праць викладачів кафедри історії філософії, критичних джерел (перекладних і праць іноземними мовами – англійською, німецькою та французькою), а також першоджерел в перекладі українською мовою.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Тема 1. Теорія і методологія історії філософії

Особливості історико-філософських знань. Історія філософії і наука. Співвідношення понять історії філософії і філософії, історії філософії і історії. Причини виникнення філософії. Загальна характеристика «осьового часу» світової історії. Обґрунтованість інтерпретації в історико-філософському дослідженні. Повнота викладу й важливість врахування наявних інтерпретацій як умови проведення послідовного історико-філософського дослідження. Текстоцентричність і її наукове значення для історико-філософського аналізу.

Тема 2. Історія античної філософії

Культурно-історичні, економічні і політичні передумови виникнення філософії в Давній Греції. Вплив релігійного і міфологічного знання на становлення філософії. Ключові проблеми ранньої античної філософії: архе, космос, логос, міра, гармонія. Основні школи і представники античної натурфілософії (Фалес, Анаксимандр, Анаксімен, Піфагор, Геракліт, Парменід, Зенон Елейський, Анаксагор). Античний атомізм: філософське учення Левкіпа-Демокріта. Софістика. Філософія Сократа: метод маевтики, іронія, етичний раціоналізм. Сократичні школи (мегарська, кінійська, кіренайська, кініки). Академія Платона. Ключові теми філософії Платона: вчення про ідеї, погляди на державу, пізнання як пригадування, проблема сенсу людського життя. Ключові теми філософії Аристотеля: концепція «першої» філософії, вчення про причини речей, філософія природи, логіка, політика, етичне вчення про чесноти. Філософія еллінізму: Епікур, Тіт Лукрецій Кар, скептики, стоїки (Сенека, Марк Аврелій), неоплатоніки (Плотін).

Тема 3. Історія філософії Середньовіччя і Ренесансу

Передумови виникнення середньовічної філософії. Основні джерела. Гебрейські релігійні корені та греко-римська філософія. Універсалізм природи християнської релігії. Християнство у пізній античності. Співвідношення раннього християнства з язичницькою думкою (апологети і неоплатоніки). Послання апостола Павла і фідейзм Тертулліана. Патристика, її поняття та періодизація (три періоди патристики). Святий Августин і реабілітація язичницької думки. Значення неоплатонізму. Ключові ідеї Августина як серцевина патристики латинського Заходу. Проблема співвідношення розуму та віри. Северин Боецій і логічна проблематика. Середньовічна схоластика. Періодизація схоластики: рання, зріла і пізня. Полеміка про природу універсалій: реалісти, номіналісти й концептуалісти. Роль у розвитку схоластики тлумачення філософських поглядів Платона та Аристотеля. Феномен нормативного тексту й інтерпретація. Онтологічне доведення буття Божого: Ансельм Кентерберійський. Перехід від платонізму до аристотелізму. Космологічні докази буття Бога: Тома Аквінський. Пізня схоластика. Теорія «двох істин». Іоан Дунс Скот, Вільям Оккам. Середньовічна містика. Філософія доби Відродження. Ренесансний гуманізм. Ідея нескінченності. Микола Кузанський. Пантеїзм Джордано Бруно. Гуманізм Еразма Роттердамського. Антропологічні погляди Мішеля Монтеня. Схоластичне вчення Франциска Суареса.

Тема 4. Історія філософії Нового часу

«Нова наука» і філософія. Симптоматичність появи соціальних утопічних проєктів. Гносеологічна проблематика у філософії Нового часу. Емпіризм Френсіса Бекона. Емпірико-сенсуалістична лінія: Томас Гоббс, Джон Локк. Соціально-політичні та педагогічні ідеї. Суб'єктивний ідеалізм. Джордж Барклі. Скептицизм Девіда Г'юма. Раціоналістична лінія. Значення математики. Рене Декарт. Принципи раціоналістичного методу. Метафізичні медитації. Дуалізм. Філософія Баруха Спінози. Монізм. Філософія Готфріда-Вільгельма Ляйбніца. Монадологія. Засади плюралізму. Теодіцея. Екзистенційна філософія Блеза Паскаля. Антропологічні рефлексії.

Тема 5. Філософія німецького ідеалізму. Просвітництво і романтизм

Філософія Просвітництва: основні ідеї та представники. Ставлення до релігії, науки, ідеї соціальної філософії. Концепція суспільного договору. Внесок Іммануеля Канта у становлення німецької ідеалістичної філософії. Гносеологія, етика і антропологія Канта. «Коперніканський поворот» у філософії. «Категоричний імператив». Романтизм як альтернатива до Просвітництва. Основні ідеї романтизму. Роль Єнського гуртка німецьких романтиків. Феномен німецького класичного ідеалізму. Передумови і джерела. Філософія Йогана-Готліба Фіхте. «Науковчення». Філософія Фрідріха-Вільгельма-Йозефа Шеллінга. Філософія природи. Філософія Георга-Вільгельма-Фрідріха Гегеля. Діалектичний метод. Історицизм. Суперечність між методом і системою. Філософія Людвіга Фойєрбаха. Антропологізм всупереч до теології.

Тема 6. Історія української філософії

Антропоцентричність філософського світогляду Давньої України. Значення християнства у становленні української філософії в часи Київської Русі. Онтологічні, гносеологічні й аксіологічні виміри української філософської думки Х–ХІІІ ст. Українські гуманісти епохи Відродження. Філософський аспект реформаційних рухів в історії української культури. Суспільно-політичний контекст полемічної літератури. Філософсько-теологічні і соціально-культурологічні погляди Івана Вишенського. Внесок братських шкіл у розвиток філософської думки в Україні. Філософська думка у Києво-Могилянській академії: основні здобутки і представники. Особливості вивчення творчого спадку професорів академії і його новітні інтерпретації. Ключові поняття філософії Григорія Сковороди: вчення про дві науки і три світи, концепт спорідненої праці, ідея нерівної рівності. Логіко-філософське вчення професора Львівського університету Петра Лодія в контексті ідей вольфіанства і критики Канта. Філософське підґрунтя романтизму в Україні у творах представників «Руської трійці» і Кирило-Мефодіївського братства. Ідеї філософії у творах Тараса Шевченка. Академічна філософія в Україні. Критика антропологічного матеріалізму Памфілом Юркевичем і його «філософія серця». Філософський світогляд Івана Франка. Ідеї позитивізму у соціальній філософії Франка. Проблема національної ідентичності і українського державотворення у творчості Франка. Причини, особливості і перспективи суспільного поступу.

Тема 7. Історія новітньої філософії

Історико-філософське потрактування концепту «постідеалістичного» XIX сторіччя. Основні напрями і представники постідеалістичної думки: позитивізм, марксизм, «філософія життя», екзистенційна філософія, прагматизм. Позитивістське вчення О. Конта. Від «першого» позитивізму до постпозитивізму. Філософія неопозитивізму: принцип верифікації. Аналіз мови науки у Віденському гуртку: логіко-філософські ідеї Моріца Шліка і Рудольфа Карнапа. Співвідношення понять неопозитивізму і аналітичної філософії. Поняття лінгвістичного повороту у філософії. Логічний атомізм Бертрана Рассела. Філософські погляди Людвіга Вітгенштайна: від логічного до лінгвістичного аналізу мови. Концепція мовних ігор і проблема мовного скептицизму. Семантичний, синтаксичний та прагматичний виміри аналізу мови. Феномен Львівсько-Варшавської логіко-філософської школи. Постпозитивізм і теорія парадигм Томаса Куна. Емпіричний фальсифікаціонізм і фаллібілізм у філософії науки Карла Поппера і його концепція відкритого суспільства. Особливості передекзистенціалізму Сьорена К'єркегора: естетична, етична і релігійна стадії розвитку людської екзистенції. Феноменологія Едмунда Гуссерля. Екзистенціальна філософія Мартіна Гайдеггера, його фундаментальна онтологія і аналітика ось-буття (Dasein). Філософія техніки. Взаємодія філософії та поезії. Філософська герменевтика. Ганс-Георг Гадамер. Ключові поняття філософської концепції Карла Ясперса: предметне буття, екзистенція, трансценденція, проблема комунікації, концепція «осьового» часу», проблематика провини. Атеїстичний екзистенціалізм (Ж.-П. Сартр, С. де Бовуар, А. Камю). Екзистенціалізм як гуманізм у філософській концепції Сартра. Суспільно-політичні ідеї представників критичної теорії Франкфуртської школи (Теодор Адорно, Еріх Фромм, Герберт Маркузе). Від структуралізму до постмодернізму (Ролан Барт, Мішель Фуко, Жіль Дельоз, Франсуа Ліотар). Ключові ідеї і принципи філософії постмодернізму.

ПИТАННЯ ДО ВСТУПНОГО ІСПИТУ В АСПРАНТУРУ

1. Специфіка історико-філософського знання і його науковий статус. Історія філософії і історія.
2. Початки наукового та філософського знання. «Осьбовий час» світової історії.
3. Роль і місце інтерпретації в історико-філософському дослідженні. Робота з філософським текстом і її наукове значення. Поняття герменевтики.
4. Культурно-історичні передумови виникнення та розвитку старогрецької філософії. Економічне та політичне життя Еллади. Релігійні та міфологічні фактори.
5. Антична натурфілософія і її філософсько-науковий зміст. Представники натурфілософії.
6. Антична діалектика і її головні засади.
7. Проблема космосу в античній філософії. Ідея міри і гармонії в античній філософії.
8. Вчення про логос в античній філософії і його значення.
9. Мілетська школа. Філософія Фалеса і її головні проблеми. Філософія Анаксимандра. Проблема першопочатку. Походження життя. Філософія Анаксимена. Проблема першопочатку.
10. Космогонія. Історичне значення іонійської натурфілософії.
11. Філософія Геракліта. Головні принципи діалектики. Проблема першопочатку. Вчення про логос.
12. Італійська філософія. Джерела піфагореїзму. Особа Піфагора. Піфагорейський союз. Піфагорейський спосіб життя. Вчення Піфагора про число та метемпсихоз.
13. Елейська філософія. Філософія Парменіда. Вчення про буття.
14. Філософія Зенона з Елеї. Апорії Зенона і їх функціональне навантаження. Історичне значення філософії елеатів.
15. Філософія Анаксагора. Вчення про світовий розум (Нус).
16. Значення античного атомізму для розвитку філософії і природознавства. Атомістична теорія Левкіпа-Демокріта. Вчення Демокріта про необхідність.
17. Софістика як явище культури і філософський напрям. Загальна характеристика софістичної філософської проблематики. Філософія Протагора. Сенсуалізм, релятивізм.
18. Філософія Сократа. Особа Сократа. Предмет філософії згідно із Сократом. Філософський метод Сократа і його складові. Іронія і маевтика.
19. Етичний раціоналізм Сократа. Значення філософії Сократа.
20. Сократичні школи і їх загальна характеристика (мегарська, кінійська, кіренайська). Особливості філософії кініків. Діоген Сінопський.
21. Філософія Платона. Платон і Сократ. Академія Платона. Головні принципи філософії Платона. Вчення про ідеї.
22. Вчення Платона про державу і суспільство. Проблема виникнення держави. Ідеальна держава та її організація. Соціальний смисл утопії Платона.

23. Теорія пізнання Платона. Постановка проблеми про природу знання і критика сенсуалізму в діалозі «Тетет». Пізнання як пригадування (анамнезіс). Пізнання ідей і діалектичний метод.
24. Етичне вчення Платона і його значення. Проблема смислу людського життя в діалозі «Федон».
25. Філософія Аристотеля. Аристотель і Платон. Лікей. Концепція «першої» філософії у «Метафізиці». Вчення про чотири причини (принципи) буття.
26. Фізика (філософія природи) Аристотеля (трактат «Фізика»). Вчення про рух, простір і час. Вчення про першодвигун. Космологічні ідеї Аристотеля.
27. Вчення Аристотеля про суспільство і державу. Проблема виникнення суспільства і держави. Форми державного правління і їх характеристики.
28. Проблеми гносеології в Аристотеля (трактати «Метафізика», «Про душу»). Вчення про метод. Філософський сенсуалізм. Класифікація наук.
29. Логіка Аристотеля та її історичне значення. Вчення про категорії, поняття логіки як аналітики.
30. Етичне вчення Аристотеля (трактат «Нікомахова етика»). Вчення про чесноти та їх види. Смысл людського буття. Естетичне вчення Аристотеля і його історична оцінка. Поняття катарсису.
31. Філософія еллінізму. Основні школи.
32. Епікур і епікуреїзм. Предмет філософії. Теорія пізнання. Філософія Тіта Лукреція Кара.
33. Античний скептицизм і його представники.
34. Філософія стоїків. Предмет філософії. Логічне вчення. Фізика. Ідеал стоїчного мудреця.
35. Філософія неоплатонізму. Плотін і його філософська спадщина. Неоплатонізм і християнська апологетика.
36. Передумови виникнення християнської філософії: юдеохристиянське релігійне та греко-римське філософське джерела.
37. Александрійська богословська школа та її представники. Значення Філона Александрійського. Теологічне переосмислення античного вчення про Логос.
38. Поняття патристики, проблематика, основні постаті і етапи розвитку.
39. Тертуліан і апологія християнства. Принципи «Creatio ex nihilo» та «Credo quiae absurdum est».
40. Августин про божественне творіння світу, час і вічність. Августинова «Сповідь».
41. Августин про знання і віру, раціональне та ірраціональне. Вчення Августина про волю і розум.
42. Боецій і його філософське вчення. «Розрада від філософії». Боецій про божественний промисел і свободу волі людини.
43. Спільне та відмінне у патристиці та схоластиці.
44. Поняття схоластики, проблематика, основні постаті і етапи розвитку. Еволюція співвідношення розуму та віри. Розвиток схоластики у середньовічних університетах.
45. Проблема універсалій в античній та середньовічній філософії.
46. Ансельм Кентерберійський та його філософське вчення. Онтологічне доведення буття Божого.

47. Філософське вчення П'єра Абеляра і концептуалізм.
48. Вчення про буття Томи Аквінського. Акт і потенція. Ієрархія буття.
49. Тома Аквінський та проблема співвідношення знання (науки) і віри. Тома Аквінський про докази існування Бога.
50. Пізня схоластика та її характерні риси.
51. Філософія Йоана Дунса Скота.
52. Вільям Оккам і його логіко-філософське вчення. Оккамізм. Проблема універсалій у філософському вченні В. Оккама.
53. Початки середньовічної містики. Бернар із Клерво – представник ексклюзивної містики.
54. Особливості німецької містики. Якоб Бьоме. Майстер Екхарт та містицизм у XIV ст.
55. Ренесанс і його роль у розвитку культури, науки, філософії. Піко делла Мірандолла та Марсіліо Фічіно як видатні представники ренесансного платонізму.
56. М. Кузанський і його філософське вчення. Розвиток ідей Миколи Кузанського в пантеїстичній концепції Джордано Бруно.
57. Франциско Суарес і ідеї пізньої схоластики.
58. Соціально-історичні та теоретичні чинники формування філософії Нового часу.
59. Філософський раціоналізм Р. Декарта. Раціоналістичний метод. Правила методу. Проблема Бога. Вродженні ідеї та проблема хибності. Дуалізм Декарта.
60. Р. Декарт «Метафізичні медитації».
61. Пантеїзм Б. Спінози. Бог – субстанція – природа. Атрибути субстанції. Випадковість і необхідність. Антитеологізм і механістичний детермінізм. Натуралістична антропологія.
62. Плюралістична метафізика Г. В. Ляйбніца. Монадологія. Принципи раціоналістичної методології. Метафізика як вчення про Бога і субстанцію. Основні властивості субстанції. Проблема свободи та теодицея.
63. Філософія Ф. Бекона. «Велике відновлення наук». Вчення про ідоли (примари) людського розуму. Теорія індукції.
64. Сенсуалізм Дж. Лока. Теорія пізнання і феномен *tabula rasa*. «Досвід про людське розуміння».
65. Філософія Т. Гоббса. Номіналістично-емпіричний характер гносеології. Індукція і дедукція, аналіз і синтез. Антропологія. Людина як суб'єкт моралі. Вчення про суспільство та державу.
66. Методологічний раціоналізм і релігійна філософія Б. Паскаля. Природничо-наукові погляди Б. Паскаля, його відкриття і винаходи. Безсилля розуму перед нескінченністю. Нікчемність та велич людини. Суперечності існування людини.
67. Релігія як розв'язання усіх суперечностей існування людини. Роль Паскаля в розвитку філософії. Паскаль як попередник філософії екзистенціалізму.
68. Філософія Джорджа Барклі. Критика сенсуалістичної гносеології Локка. Вчення про первинні та вторинні якості, взаємодія відчуттів. Вчення про ідеї як джерело знань. Репрезентативна теорія Барклі.

69. Скептицизм Д. Г'юма. Психологізм теорії пізнання Г'юма. Структура досвіду. «Трактат про людську природу».
70. Філософія Просвітництва. Від деїзму до атеїзму. Ідеї соціальної філософії. Концепція суспільного договору.
71. Предмет та об'єкт української філософії. Проблема періодизації української філософії.
72. Антропоцентризм у філософській думці Давньої України. Роль християнства у становленні української філософії.
73. Онтологія, гносеологія та аксіологія в українській філософії Х-ХІІІ ст. Іларіон Київський «Слово про Закон і Благодать».
74. Гуманізм доби Відродження. Реформація в Україні (філософський аспект). Письменники гуманісти як носії ренесансних ідей в Україні.
75. Суспільно-політичний зміст полемічної літератури. Іван Вишенський та спорідненість його вчення з ідеями реформації. Філософська думка в братських школах.
76. Західноєвропейська богословська філософія та Києво-Могилянська академія. Проблеми логіки, гносеології та етики у курсах професорів академії.
77. Григорій Сковорода як філософ. Вчення про дві науки і три світи у Г. Сковороди. Проблема пізнання у Г. Сковороди. Концепт спорідненої праці.
78. Петро Лодій і його логічне вчення: ідеї вольфіанства, критика Канта.
79. Сутність романтизму та його філософське підґрунтя в Україні. Філософсько-літературна діяльність діячів Руської трійці. Романтизм Кирило-Мефодіївського братства.
80. Творчість Т. Г. Шевченка у філософській, гуманітарній та політичній культурі України.
81. Академічний стиль філософування в Україні. Памфіл Юркевич. Критика Юркевичем антропологічного матеріалізму. «Філософія серця».
82. Іван Франко про історико-філософські епохи. Позитивізм у соціальній філософії І. Франка. Нація і держава у творчості І. Франка. Проблема суспільного поступу.
83. Іммануель Кант як родоначальник німецької класичної філософії. «Докритичний» та «критичний» періоди філософії Канта. Чотири фундаментальні питання філософії.
84. «Критика чистого розуму» Канта. Основні ідеї. Долання суперечностей між емпіризмом та раціоналізмом; відчуття, розсудок, розум. Поняття та ідеї.
85. Кант «Критика практичного розуму». Категоричний імператив.
86. Філософія німецького романтизму. Основні ідеї. Єнська школа.
87. Німецький ідеалізм. Й.-Г. Фіхте та В.-Ф.-Й. Шеллінг. «Науковчення» Фіхте та натурфілософія Шеллінга.
88. Діалектичний метод Г.-В.-Ф. Гегеля. Теза, антитеза, синтез. Ключові ідеї «Феноменології духу».
89. Гегелівське співвідношення суб'єктивного та об'єктивного. «Наука логіки». Суперечність між методом та системою Гегеля.

90. «Постідеалістичне» ХІХ сторіччя. Основні напрями постідеалістичної думки: позитивізм, марксизм, «філософія життя», екзистенційна філософія.
91. Позитивізм О. Конта. Три етапи розвитку людства і людини. Подолання релігійного та метафізичного етапів у розвитку філософії.
92. Періодизація позитивістської філософії. Від «першого» позитивізму до постпозитивізму.
93. Філософія неопозитивізму і аналіз мови науки. Неопозитивізм і принцип верифікації. Віденський гурток.
94. Філософські погляди Людвіга Вітгенштайна. «Лінгвістичний поворот» у філософії і значення Вітгенштайна. Семантичний, синтаксичний та прагматичний виміри аналізу мови. Від мови науки до повсякденного мовлення.
95. Теорія «мовних ігор» Вітгенштайна. Проблема мовного скептицизму.
96. Основні ідеї та представники Львівсько-Варшавської школи.
97. Особливості розвитку постпозитивізму. Т. Кун, К. Поппер, Історіографічна концепція науки і теорія парадигм Томаса Куна. Емпіричний фальсифікаціонізм Карла Поппера. Фаллібілізм у філософії науки Поппера. Значення попперівської концепції відкритого суспільства.
98. Передекзистенціалізм Сьорена К'єркегора. Система псевдонімів як ключовий методологічний момент в осягненні філософії К'єркегора.
99. Еволюція людської екзистенції у філософії К'єркегора: від естетизму до релігійності.
100. Подвійність лейтмотиву гайдеггерівського мислення: питання про сенс буття і питання про істину (алетейя). «Буття і час» у контексті філософування Мартіна Гайдеггера.
101. Проблема духовної еволюції Мартіна Гайдеггера. Фундаментальна онтологія і аналітика ось-буття (Dasein) у гайдеггерівській філософській спадщині
102. Онтологія Карла Ясперса: предметне буття, екзистенція, трансценденція. Проблема комунікації у філософії Ясперса. Ясперсівська концепція «осьового» часу.
103. Атеїстичний екзистенціалізм. Основні ідеї і представники (Ж.-П. Сартр, С. де Бовуар, А. Камю).
104. Філософська концепція Жана-Поля Сартра. Екзистенціалістський період творчості Сартра. «Екзистенціалізм – це гуманізм».
105. Філософія постмодернізму.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Праці викладачів кафедри історії філософії

1. Дахній А. Й. Мартін Гайдеггер та екзистенційна філософія : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 248 с.
2. Дахній А. Й. Нариси історії західної філософії ХІХ–ХХ ст. : навч. посібник. 2-ге вид., доповн. і випр. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 488 с.
3. Захара І. С. Академічна філософія України (ХVІІ – І пол. ХVІІІ ст.). Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2000. 240 с.
4. Захара І. С. Лекції з історії філософії : навч. посібник. Львів : Вид-во ЛБА, 1997. 398 с.
5. Захара І. С. Українська філософія : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 354 с.
6. Карамішева Н. В. Логіка. Пізнання. Евристика : навч. посібник. Львів : Астролябія, 2002. 352 с.
7. Карамішева Н.В. Логіка (теоретична і прикладна) : навч. посібник. Київ : Знання, 2011. 455 с.
8. Кондзьолка В. В. Історія середньовічної філософії : навч. посібник. Львів: Світ, 2001. 320 с.
9. Кондзьолка В. В. Нариси історії античної філософії. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 1993. 260 с.
10. Пашук А. І. Нариси з історії філософії Середніх віків : підручник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2007. 648 с.
11. Пашук А. І. Філософський світогляд Івана Франка : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2007. 432 с.
12. Синиця А. С. Аналітична філософія : монографія. Львів : ЛДУФК, 2013. 304 с.
13. Синиця А. С. Сучасна аналітична філософія: від прагматики мови до концептуалізації свідомості : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 448 с.
14. Хамар У. В. Історія філософії : курс лекцій. Львів : Ініціатива, 2008. 360 с.
15. Хамар У. В., Кондзьолка В. В. Світ філософії : практикум з історії філософії для студентів ВНЗ. Львів : Ініціатива, 2008. 474 с.

Критична література, переклади

1. Рассел Б. Історія західної філософії / пер. з англ. Ю. Лісняка, П.Тарашука. Київ: Основи, 1995. 759 с.
2. Татаркевич В. Історія філософії: у 3-х т. / пер. з польс. О. Гірного. Т. 1: Антична і середньовічна філософія / пер. з польс. А. Шкраб'юка. Львів: Свічадо, 1997. 456 с. Т. 2: Філософія Нового Часу до 1830 року / пер. з польс. О. Гірного. Львів: Свічадо, 1999. 352 с.; Т. 3: Філософія ХІХ століття і новітня / пер. з польс. О. Гірного. Львів: Свічадо, 1999. 568 с.

Критична література іноземними мовами

1. Crowell S. The Cambridge Companion to Existentialism. Cambridge: Cambridge University Press, 2012. XII, 416 p.
2. Gloy K. Grundlagen der Gegenwartsphilosophie. Eine Einführung. Paderborn: Wilhelm Fink Verlag, 2006. 288 s.
3. Grondin J. Introduction a la metaphysique. Montreal: Les presses de l'universite de Montreal, 2007. 376 p.
4. Moore B. N., Bruder K. Philosophy. The Power of Ideas. Seventh Edition. McGraw-Hill Higher Education. Boston: McGraw-Hill, 2008. XXI, 618 p.
5. Nancy J.-L. Das Vergessen der Philosophie. Wien: Passagen Verlag, 2010. 116 s.
6. Weischedel W. Die großen Philosophen in Alltag und Denken. München: Deutscher Taschenbuch Verlag, 2001. 301 s.
7. Wolin R. Heidegger's Children. H. Arendt, K. Löwith, H. Jonas and H. Marcuse. Princeton; Oxford: Princeton University Press, 2015. 276 s.

Першоджерела, переклади

1. Антологія сучасної аналітичної філософії, або жук залишає коробку / за наук. ред. А. Синиці. Львів: Літопис, 2014. 374 с.
2. Антологія сучасної філософії науки, або усмішка ASIMO / за наук. ред. В. Мельника та А. Синиці. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 568 с.
3. Арістотель. Метафізика / пер. з давньогр. О. Панича. Київ: Темпора, 2022. 848 с.
4. Арістотель. Нікомахова етика / пер. з давньогр. В. Ставнюка. Київ: Аквілон-Плюс, 2002. 480 с.
5. Бовуар С. Друга стаття: у 2-х т. / пер. з фр. Н. Воробйової, П. Воробйова та Я. Собка. Т. 1. Київ: Основи, 1994. 390 с.; Т. 2. Київ: Основи, 1995. 392 с.
6. Бодріяр Ж. Симулякри і симуляція / пер. з фр. В. Ховхуна. Київ: Основи, 2004. 230 с.
7. Боецій Северин. Розрада від філософії / пер. з латин. А. Содомора. Київ: Основи, 2002. 146 с.
8. Вітгенштайн Л. Tractatus Logico-Philosophicus; Філософські дослідження / пер. з нім. Є. Поповича. Київ: Основи, 1995. 311 с.
9. Габермас Ю. Залучення іншого: Студії з політичної теорії / пер. з нім. А. Дахнія; наук. ред. Б. Поляруша. Львів: Астролябія, 2005. 416 с.
10. Гайдеггер М. Дорогою до мови / пер. з нім. В. Кам'янця. Львів: Літопис, 2007. 232 с.
11. Гегель. Феноменологія духу / пер. з нім. П. Таращука. Київ: Основи, 2004. 548 с.
12. Гусерль Е. Картезіанські медитації. Вступ до феноменології / пер. з нім. А. Вахтеля. Київ: Темпора, 2021. 304 с.
13. Гоббс Т. Левіафан, або Суть, будова і повноваження держави церковної та цивільної / пер. з англ. Р. Димереця, В. Єрмоленка, Н. Іванової, Є. Мірошниченка, Т. Олійник. Київ: Дух і літера, 2000. 600 с.
14. Г'юм Д. Трактат про людську природу / пер. з англ. П. Насади. Київ: Всесвіт, 2003. 552 с.

15. Декарт Р. Метафізичні розмисли / пер. з франц. З. Борисюк та О. Жупанського. Київ: Юніверс, 2000. 304 с.
16. Декарт Р. Метафізичні твори / пер. з фр. і лат. В. Андрушка, А. Баумейстера, С. Гатальської, О. Хоми. Харків: Фоліо, 2020. 219 с.
17. Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей / пер. з фр.; наук. керівники проекту Б. Кассен і К. Сігов. Київ: Дух і літера, 2009–2016. Том 1. 2009. 576 с.; Том 2. 2011. 488 с.; Том 3. 2013. 328 с.; Том 4. 2016. 440 с.
18. Камю А. Міф про Сізіфа. Бунтівна людина / пер. з фр. О. Жупанського. Харків: Фоліо, 2022. 448 с.
19. Кант І. Критика сили судження / пер. з нім. В. Терлецького. Київ: Темпора, 2022. 904 с.
20. Кант І. Критика чистого розуму / пер. з нім. І. Бурковського. Київ: Юніверс, 2000. 504 с.
21. Кун Т. Структура наукових революцій / пер. з англ. О. Васильєва. Київ: Port-Royal, 2001. 228 с.
22. Лодій П. Логічні настанови... : Підручник / переклад на сучасну укр. мову Кирика Д. П., упорядкування Кирика Д. П. та Сініциної А. В. Львів – Івано-Франківськ, 2010. 380 с.
23. Лок Дж. Два трактати про врядування / пер. з англ. О. Тереха, Р. Димирця. Київ: Основи, 2001. 265 с.
24. Ляйбніц Г. В. Монадологія / пер. з фр. П. Бартусяка; ред. О. Хоми. *Sententiae*. 2013. Т. 28. № 1. С. 151–177.
25. Майстер Екгарт. Проповіді / пер. з середньовісньонім. С. Матіяш. Київ: Темпора, 2022. 736 с.
26. Ніцше Ф. Так казав Заратустра. Жадання влади / пер. з нім. А. Онишка та П. Тарашука. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2021. 352 с.
27. Паскаль Б. Думки / пер. з фр. А. Перепаді, О. Хоми. Київ: Дух і літера, 2009. 704 с.
28. Платон. Держава / пер. з давньогр. Д. Коваль. Київ: Основи, 2000. 355 с.
29. Платон. Діалоги / пер. з давньогрец. Д. Коваль, Й. Кобіва, Т. Лучука, У. Головач, Ю. Мушака. Київ: Основи, 1999. 395 с.
30. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги: у 2-х т. Т. 1. У полоні Платонових чарів / пер. з англ. О. Коваленка. Київ: Основи, 1994. 444 с.; Т. 2. Спалах пророцтва: Гегель, Маркс та послідовники / пер. з англ. О. Буценка. Київ: Основи, 1994. 494 с.
31. Сартр Ж.-П. Буття і ніщо: нарис феноменологічної онтології / пер. з фр.: В. Лях, П. Тарашук. Київ: Основи, 2001. 854 с.
32. Сенека. Моральні листи до Луцілія / пер. з латин. А. Содомори. Київ: Основи, 1996. 603 с.
33. Сенека. Про стійкість мудреця / пер. з латин. А. Содомори. Львів: Априорі, 2023. 208 с.
34. Сковорода Г. Повна академічна збірка творів / за ред. Л. Ушкалова. Харків–Едмонтон–Торонто: Майдан; Видавництво Канадського Інституту Українських Студій, 2011. 1400 с.
35. Спіноза Б. Теологічно-політичний трактат / пер. з лат. В. Литвинова. Харків: Фоліо, 2018. 416 с.

36. Тіт Лукрецій Кар. Про природу речей / пер. з латин. А. Содомора. Київ: Дніпро, 1988. 192 с.
37. Франко І. Зібрання творів у 50 томах. Том 45. Київ: Наукова думка, 1986. 575 с.